

ETIČKI KODEKS UREDA ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БИХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

www.revizija.gov.ba

ETIČKI KODEKS

UREDA ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Broj: 08-02-2-1048/19

Sarajevo, listopad 2019. godine

Kazalo

UVOD	4
OPĆE VRIJEDNOSTI U SKLADU SA ISSAI 30	6
ETIČKE VRIJEDNOSTI I NAČELA UREDA	6
<i>INTEGRITET</i>	<i>6</i>
<i>NEOVISNOST</i>	<i>7</i>
<i>OBJEKTIVNOST</i>	<i>7</i>
<i>KOMPETENTNOST</i>	<i>7</i>
<i>PROFESIONALNO PONAŠANJE</i>	<i>8</i>
<i>POVJERLJIVOST</i>	<i>8</i>
MONITORING I KONTROLA PRIMJENE ETIČKOG KODEKSA.....	10
<i>SPREČAVANJE SUKOBIA INTERESA</i>	<i>10</i>
<i>ROTACIJA REVIZORSKOG OSOBLJA</i>	<i>10</i>
<i>POLITIKA PRIMANJA I URUČIVANJA DAROVA</i>	<i>10</i>
<i>PROCEDURE PRIJAVLJIVANJA KORUPCIJE I NEETIČKOG PONAŠANJA</i>	<i>10</i>
PRIHVAĆANJE OBVEZA IZ ETIČKOG KODEKSA.....	12

Uvod

U skladu s člankom 29. stavak (3) Zakona o reviziji institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon o reviziji), Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured) dužan je uspostaviti etički kodeks za uposlene, na temelju međunarodno priznatih INTOSAI revizijskih standarda koje uposleni moraju primjenjivati.

Kongres Međunarodne organizacije vrhovnih institucija za reviziju (INTOSAI) je 2016. godine, u Abu Dhabiju, usvojio revidirani Međunarodni standard vrhovnih institucija za reviziju ISSAI 30 – Etički kodeks – čija namjena je da vrhovnim institucijama za reviziju (VRI) i njihovim uposlenicima osigura skup vrijednosti i načela na kojima treba počivati njihovo ponašanje, kao i smjernice kako navedene vrijednosti i načela ugraditi u svakodnevni rad i u konkretne situacije u kojima se VRI može naći. U skladu s načelima iz navedenog standarda, VRI su dužne usvojiti i implementirati vlastiti etički kodeks, i javno ga objaviti.

Ured je, 2016. godine, bio predmetom samoprocjene integriteta primjenom IntoSAINT metodologije¹ na temelju koje je sačinjeno izvješće s odgovarajućim preporukama. Jedna od preporuka bila je proširivanje plana integriteta Ureda koji, zajedno s etičkim kodeksom, treba konsolidirati u okvir politike VRI, u skladu sa ISSAI 30. Ožujka 2019. godine, Ured je usvojio novi, prošireni Plan integriteta.

Neovisnost i odgovornost institucija za reviziju javnog sektora postavljaju visoke etičke standarde pred rukovodstvo i osoblje VRI. S obzirom na to da je etičko ponašanje ključna komponenta u uspostavljanju i održavanju potrebnog povjerenja i ugleda, etički kodeks je preduvjet za funkcioniranje VRI.

Etičkim kodeksom utvrđuje se skup vrijednosti i načela kojima se u izvršavanju svakodnevnih radnih obveza trebaju rukovoditi rukovodstvo i osoblje Ureda. Kao takav, on predstavlja okvir za etičko i profesionalno ponašanje i ne može predvidjeti sve moguće etičke okolnosti ili situacije u kojima se osoblje može naći, a koje podrazumijevaju odgovornost pojedinca u primjeni zdrave i profesionalne prosudbe.

Pored ovog Kodeksa, osoblje Ureda obvezno je primjenjivati i etičke zahtjeve sadržane u Zakonu o reviziji, Međunarodnim standardima vrhovnih institucija za reviziju (u daljnjem tekstu ISSAI okvir)², primjenljivim zakonskim i podzakonskim aktima, kao i internim aktima, procedurama i vodičima Ureda.

Članovi relevantnih profesionalnih revizorskih i računovodstvenih udruženja u BiH obvezni su primjenjivati i Kodeks etike za profesionalne računovođe Međunarodne federacije računovođa (IFAC).

Ovaj etički kodeks se primjenjuje na rukovodstvo i uposlenike Ureda, bez obzira na vrstu ugovorenog radnog odnosa, osobe koje Ured angažira temeljem ugovora o djelu ili ugovora o povremenim poslovima, kao i na druge osobe koje u ime Ureda obavljaju usluge (u daljnjem tekstu: osoblje). U skladu sa Zakonom o reviziji, uposleni su dužni pročitati Etički kodeks, položiti zakletvu i svojim potpisom prihvatiti obveze koje proističu iz Etičkog kodeksa, što je i preduvjet za uposlenje.

¹ Instrument samoprocjene koji je razvila VRI Holandije i koji VRI-ji mogu koristiti kako bi analizirali rizike po integritet i ocijenili nivo zrelosti sustava upravljanja integritetom.

² Etički zahtjevi sadržani u ISSAI okviru predstavljeni su u privitku 1. ovog Kodeksa.

Odredbe Etičkog kodeksa primjenjuju se ne samo u obavljanju poslovnih obveza, već i u privatnom životu osoblja, u situacijama koje mogu imati utjecaja ili ugroziti profesionalni integritet pojedinca, kao predstavnika Ureda, ili Ureda kao organizacije.

Prilikom donošenja ovog etičkog kodeksa korištene su smjernice koje je objavila EUROSAl Radna grupa za reviziju i etiku (TFAE), kao i međunarodne prakse i etički kodeksi VRI članica ove Radne grupe. Pored toga, konzultiran je i materijal Razvojne inicijative INTOSAl-ja (IDI) pod nazivom Smjernice za primjenu ISSAI 30.

Opće vrijednosti u skladu sa ISSAI 30

INTOSAI etički kodeks – ISSAI 30 – propisuje pet osnovnih etičkih vrijednosti na kojima treba da se zasnivaju odluke, kako na razini organizacije, tako i na razini pojedinca:

1. integritet – osigurati pošteno i pouzdano postupanje koje je u javnom interesu;
2. neovisnost i objektivnost – osigurati nekompromitiranost profesionalne prosudbe nepristranosti;
3. kompetentnost – osigurati znanja i vještine koje odgovaraju povjerenoj ulozi i standardima;
4. profesionalno ponašanje – osigurati usklađenost s propisima i kredibilitet VRI-ja;
5. povjerljivost i transparentnost – osigurati primjenu načela transparentnosti i odgovornosti, uz uvažavanje zakonskih zahtjeva povjerljivosti.

Temeljem navedenih vrijednosti i smjernica za njihovu primjenu sadržanih u ISSAI 30, Ured je razvio vlastiti skup etičkih vrijednosti i načela koja se odnose na Ured kao organizaciju, kao i na njegovo osoblje, bilo da se radi o individualnom ili djelovanju na razini tima pojedinaca.

Etičke vrijednosti i načela Ureda

Integritet

Integritet je temeljna vrijednost Etičkog kodeksa. Ponašanje rukovodstva Ureda treba predstavljati primjer ostalom osoblju. Integritetom, osoblje Ureda stiče povjerenje i snažnu osnovu za oslanjanje na njihovu procjenu. Osoblje se ima pridržavati najviših standarda profesionalnog ponašanja, kako na radnom mjestu, tako i izvan njega, tj. u odnosima s radnim kolegama, osobljem subjekata revizije, kao i svim ostalim osobama s kojima u obavljanju radnih zadataka stupe u kontakt.

Ured je dužan uspostaviti radno okruženje u kojem je moguće prijaviti i na adekvatan način riješiti etičke dileme, kao i povrede etičkih načela.

Na individualnoj razini, osoblje je dužno s posebno oprezom postupati u okolnostima koje bi mogle izložiti njihov integritet riziku i izbjeći ili otkriti takve okolnosti svojim nadređenima. Takve okolnosti mogu uključivati, ali nisu ograničene na:

- ostvarivanje osobnog, financijskog ili drugog interesa ili odnosa koji je u suprotnosti s interesima Ureda;
- prihvatanje darova ili nagrada;
- korištenje i zlouporaba ovlasti za osobnu korist;
- učešće u političkim aktivnostima, interesnim grupama, lobiranjima i sl.
- pristup osjetljivim i/ili povjerljivim informacijama, i
- korištenje i upravljanje resursima i imovinom Ureda (poštovanje radnog vremena, korištenje uredske opreme isključivo u službene svrhe i sl.),
- okolnosti iz privatnog života koje mogu dovesti do rizika od koruptivnog ponašanja ili dovesti pod sumnju njihovu objektivnost ili neovisnost.

Neovisnost

Osnovna načela neovisnosti Ureda propisani su Meksičkom deklaracijom - ISSAI 10 i Ured je dužan istih se pridržavati. Dodatno, Ured je dužan uspostaviti procedure i kontrole koje za cilj imaju pravodobno otkrivanje sukoba interesa, elemenata vanjskog utjecaja na revizijske aktivnosti Ureda, te periodičnu i redovitu rotaciju revizorskog osoblja po timovima.

Osoblje Ureda ima obvezu identificirati, procijeniti i obavijestiti rukovodstvo Ureda o okolnostima koje mogu ugroziti neovisnost njihovog postupanja. Navedeno, između ostalog, podrazumijeva sljedeće situacije:

- nedostatak političke neutralnosti: rukovodstvo i osoblje Ureda dužno je prepoznati situacije u kojima osobna politička stajališta mogu ugroziti njihovu neovisnost, ugled Ureda i kredibilitet njegovog rada; učešće u javnim političkim aktivnostima, javno iznošenje političkih stavova ili kandidiranje na izborima za javnu funkciju mogu se percipirati u javnosti kao utjecaj na nepristrano prosuđivanje osoblja i rukovodstva Ureda;
- učešće u upravljačkim procesima subjekata revizije;
- revidiranje vlastitog rada (npr. ukoliko je uposlenik Ureda bio uposlenik nekog od subjekata revizije čiji rad sada revidira);
- financijske ili druge osobne interese ili odnose koji mogu dovesti do stvaranja neprimjerenog utjecaja ili konflikta interesa: npr. porodične ili društvene veze s ključnim osobama uposlenim u subjektu revizije; angažiranje u nerevizijskoj aktivnosti subjekta revizije; primanje darova ili drugih oblika koristi od strane osoblja subjekta revizije.

Objektivnost

Načelo objektivnosti, kada je poslovanje Ureda u pitanju, podrazumijeva sljedeće:

- planiranje, izvršavanje i izvješćivanje o reviziji mora biti točno, pravedno i izbalansirano; zaključci i mišljenja u izvješćima trebaju se temeljiti isključivo na prikupljenim revizijskim dokazima prikupljenim u skladu s relevantnim vodičima i metodologijama;
- subjektima revizije se mora omogućiti očitovanje na sadržaj prezentiran u nacrtima izvješća o reviziji; odgovorno osoblje Ureda dužno je dostavljene komentare razmotriti na profesionalan i nepristran način i iste, prema profesionalnoj prosudbi, propisno prikazati u konačnoj verziji izvješća;
- osoblje Ureda, u provedbi revizije, dužno je ocijeniti razinu pouzdanosti rada drugih (revizora, osoblja subjekta revizije, unutarnjih revizora kod subjekta revizije ili vanjskih stručnjaka) koji mora zadovoljiti standarde i kriterije koje Ured primjenjuje u svom radu. Svi vanjski izvori moraju se jasno navesti i referencirati.

Kompetentnost

Kako bi zaštitio i zadržao povjerenje u svoj rad, Ured je dužan osigurati da njegovo osoblje posjeduje potrebne kompetencije, kvalifikacije i iskustvo. Ovo podrazumijeva sastavljanje, po potrebi, multidisciplinarnih timova koji kolektivno posjeduju potrebna znanja za obavljanje određene revizije ili drugih aktivnosti u nadležnosti Ureda. Navedeno podrazumijeva i raspoređivanje osoblja na zadatke koji odgovaraju njihovim znanjima i kapacitetima. Ukoliko Ured nema na raspolaganju kapacitete za obavljanje neke specijalne aktivnosti i/ili revizije koja zahtijeva posebna tehnička znanja iz oblasti koja je predmetom procjene, u mogućnosti je, kako bi rezultati bili što pouzdaniji, angažirati vanjske stručnjake za danu oblast.

Ured je dužan osoblju osigurati kontinuirano profesionalno razvijanje, u skladu s razvojem revizijske profesije, okruženja i očekivanja relevantnih aktera. S navedenim ciljem, Ured izrađuje strategije/programe obuka u skladu s analizom svojih potreba, planove razvoja za svakog člana osoblja Ureda, izrađuje i kontinuirano ažurira relevantne vodiče, priručnike i metodologije, osigurava mehanizme za stručno konzultiranje, razmjenu znanja i iskustava.

Osoblje Ureda dužno je primjenjivati i redovito pratiti standarde, politike, procedure i prakse relevantne za njihov rad. Osoblje je dužno, u zadanim rokovima, steći one kvalifikacije koje su propisane relevantnim aktima za angažmane na koje su raspoređeni. Revizorsko osoblje dužno je steći razumijevanje ustavnog, regulativnog i institucionalnog okruženja unutar kojeg posluje subjekt revizije.

Uposlenici koji su članovi profesionalnih udruženja relevantnih za rad Ureda, dužni su takvo članstvo održavati, dok je Ured dužan za to osigurati neophodne resurse.

Profesionalno ponašanje

Rukovodstvo Ureda dužno je promovirati profesionalno ponašanje poštujući primjenjive politike i procedure, te svojim ponašanjem predstavljati primjer osoblju Ureda.

Osoblje Ureda ima dužnost primjenjivati najviše standarde ponašanja propisane internim procedurama Ureda, primjenljivim regulativnim okvirom, međunarodnim revizijskim standardima, kao i očekivanjima relevantnih aktera, kako unutar, tako i izvan radnog okruženja. Osoblje mora razumjeti na koji način njihovo ponašanje može utjecati na ugled i povjerenje javnosti u rad Ureda, kao i način na koji će takvo ponašanje percipirati kolege, porodica i prijatelji, subjekti revizije, mediji i javnost, npr. prilikom korištenja različitih servisa društvenih mreža.

Ukoliko je određeno ponašanje zakonski dozvoljeno, ali isto ne zadovoljava standarde profesionalnog ponašanja, rukovodstvo i osoblje Ureda dužni su se suzdržavati od takvog ponašanja.

Povjerljivost

Ured je dužan uspostaviti interne procedure o tretiranju tajnih i povjerljivih podataka u skladu s relevantnim zakonskim odredbama, te osigurati kontrolu s ciljem uklanjanja potencijalnih rizika povrede načela tajnosti i povjerljivosti osjetljivih podataka. Osoblju Ureda mora biti osigurana potpora u slučajevima kada se profesionalna obveza za očuvanjem povjerljivosti podataka kosi s drugim zakonskim obvezama izvješćivanja i/ili objelodanjivanja takvih podataka.

Dužnost je Ureda osigurati tehničke i fizičke uvjete za čuvanje povjerljivih podataka, bilo da se radi o podacima u elektroničkoj ili papirnoj formi.

Osoblje Ureda, kao i druge osobe koje u ime Ureda obavljaju poslove, dužno je upoznati se sa relevantnim zakonskim okvirom, kao što je Zakon o zaštiti tajnih podataka, i podzakonskim odredbama o uporabi, obradi, čuvanju i otkrivanju povjerljivih informacija, i iste dosljedno primjenjivati u svom radu. Obveza poštovanja profesionalne povjerljivosti nije ograničena trajanjem ugovora o radu i ista se ima poštovati i prilikom razmjene informacija s kolegama, ali i izvan radnog okruženja, s članovima porodice, prijateljima i prilikom korištenja servisa različitih društvenih mreža.

Uporaba povjerljivih podataka je strogo zabranjena u svrhu stjecanja osobne koristi ili koristi trećih strana.

Osoblje je dužno voditi računa o sigurnosti uređaja za čuvanje podataka, kao što su računala, laptopi i prenosivi mediji za skladištenje podataka, i o povjerljivosti lozinki za pristup ovim uređajima.

Monitoring i kontrola primjene Etičkog kodeksa

Praćenje primjene usvojenih etičkih vrijednosti i načela vrši se uz pomoć procedura koje djeluju u funkciji preventivnih mehanizama i imaju za cilj uklanjanje etičkih rizika i dilema. Ti mehanizmi su sljedeći:

Sprečavanje sukoba interesa

Postojanje bilo kakvog oblika sukoba interesa, stvarnog ili prividnog, može ugroziti neovisnost i objektivnost rada osoblja Ureda, kvalitetu revizija i ugled i povjerenje u rad Ureda.

Rukovodstvo Ureda dužno je pridržavati se odredaba Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine koji propisuje posebne obveze izabranih dužnosnika, nositelja izvršnih funkcija i savjetnika u institucijama vlasti BiH u obavljanju javne funkcije.

Nadalje, revizorsko osoblje Ureda potpisuje izjavu o neovisnosti prije otpočinjanja njihovog angažmana u svakoj financijskoj ili reviziji učinka. Obrazac izjava predstavljen je u privitku 3. Osoblje koje, po prirodi svog posla, nije izravno involvirano u revizijske angažmane potpisuje Izjavu o prihvatanju Etičkog kodeksa sadržanu u privitku 4.

Kao ilustracija, u privitku 2. navedeni su primjeri rješavanja potencijalnih sukoba interesa preuzeti iz dokumenta EUROSAl radne grupe za reviziju i etiku (TFAE) pod nazivom „Kako implementirati ISSAI 30“.

Rotacija revizorskog osoblja

U skladu sa ISSAI 40, VRI treba osigurati proceduru koja za cilj ima rotaciju ključnog revizorskog osoblja kako bi se smanjio rizik od razvijanja bliskosti sa subjektom koji se revidira i revidiranja iste oblasti tijekom dužeg vremenskog razdoblja. S tim u svezi, Ured je uspostavio praksu rotacije revizorskog osoblja na način da se, u financijskoj reviziji, vrši rotacija članova revizorskih timova svakih pet godina, dok se u reviziji učinka svake godine ili najduže dvije godine (dva ciklusa revizije učinka) rotiraju članovi unutar revizorskih timova.

Politika primanja i uručivanja darova

Primanje darova ili drugih znakova zahvalnosti (beneficije, poseban tretman, plaćeni obroci i sl.) su strogo zabranjeni za osoblje Ureda ukoliko se primatelj ovim činom – stvarno ili prividno - stavlja u obvezu davatelju dara ili drugih znakova zahvalnosti ili ukoliko to ugrožava osobnu i profesionalnu prosudbu potrebnu za neovisno i objektivno djelovanje. Pravilnikom o korištenju sredstava za reprezentaciju u Uredu reguliraju se prava, uvjeti i način korištenja sredstava za reprezentaciju, te uvjeti i procedure primanja, uručivanja i evidencije darova u službene svrhe.

Procedure prijavljivanja korupcije i neetičkog ponašanja

Ured je, u skladu s odredbama Zakona o zaštiti osoba koje prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine³, propisao postupak podnošenja prijava zbog opravdane sumnje ili okolnosti na postojanje korupcije donošenjem *Pravilnika o postupku internog prijavljivanja korupcije u Uredu za reviziju institucija Bosne i Hercegovine*.

³ Službeni glasnik BiH broj 100/13

Pored toga, *Pravilnikom o disciplinskoj odgovornosti uposlenih u Uredu za reviziju institucija Bosne i Hercegovine* regulirana su pitanja disciplinske odgovornosti, disciplinskog postupka i poduzimanja disciplinskih mjera prema uposlenima u Uredu. Uposlenici se mogu smatrati disciplinski odgovornim ako su prekršili načela i odredbe Etičkog kodeksa.

Prihvaćanje obveza iz Etičkog kodeksa

U skladu s člankom 29. stavak (3) Zakona o reviziji, uposleni u Uredu su dužni pročitati Etički kodeks, položiti zakletvu i svojim potpisom prihvatiti obveze koje proističu iz Etičkog kodeksa, što je i preduvjet za uposlenje. Forma izjave o prihvaćanju obveza iz Etičkog kodeksa dana je u prilogu 4.

Zadužuje se Služba za opće, financijske i pravne poslove da osigura potpisivanje dane izjave od strane svih uposlenih, koja treba biti sastavni dio dosjea svakog uposlenika Ureda. Prilikom upošljavanja novog osoblja, kao i angažmana eksternih osoba koje, temeljem ugovornog odnosa, obavljaju poslove u ime Ureda, Služba je dužna osigurati potpisivanje navedene izjave.

Privici

Privitak 1. – Etički zahtjevi iz ISSAI standarda

Privitak 2. – Primjeri sukoba interesa (Aneks 5 TFAE smjernica „Kako implementirati ISSAI 30“)

Privitak 3. – Obrazac izjava o neovisnosti za obavljanje financijske revizije i revizije učinka

Privitak 4. – Obrazac izjave o prihvatanju obveza iz Etičkog kodeksa

Privitak 1.

ETIČKI ZAHTJEVI IZ ISSAI STANDARDA

Temeljna načela	
ISSAI	Relevantni zahtjev
ISSAI 1. Limska deklaracija	ČETRNAESTO POGLAVLJE: REVIZORSKO OSOBLJE 1. Revizorsko osoblje vrhovnih revizijskih institucija imat će kvalifikacije i moralni integritet potreban za potpuno izvršavanje zadataka koji su im postavljeni.

Preduvjeti za rad vrhovnih revizijskih institucija	
ISSAI	Relevantni zahtjev
ISSAI 10. Meksička deklaracija o neovisnosti VRI	Načelo 3 (...) VRI ne trebaju ni na koji način biti uključene, niti se smatrati uključenim, u upravljanje subjektima revizije. VRI trebaju osigurati da njihovo osoblje ne razvije prebliske veze sa subjektima revizije kako bi zadržali objektivnost te kako bi ih se smatralo objektivnima. (...) VRI trebaju primjenjivati odgovarajuće standarde revizije i standarde rada, te etički kodeks, koji se zasnivaju na službenim dokumentima INTOSAI-ja, Međunarodnog saveza računovođa i drugih priznatih tijela zaduženih za utvrđivanje standarda.
ISSAI 11. INTOSAI smjernice i dobre prakse vezane za neovisnost VRI	Načelo 3: Dobre prakse Osiguravanje obuke uposlenima štiti neovisnost organizacije time što se značaj neovisnosti ugrađuje u kulturu organizacije. VRI vrše obuku svojih uposlenih i naglašavaju značaj potrebnog standarda kvalitete i rada. Značajni naponi su neophodni da bi se osiguralo da se posao vrši samostalno, objektivno i nepristrano. Od osoblja VRI se ponekad traži (od strane zakonodavnog tijela) da blisko surađuje s izvršnom vlašću (primjerice, s povjerenstvima za provedbu tendera) da bi se osigurala usklađenost s procedurama. Ovakav zahtjev se može činiti da dovodi do sukoba interesa. Međutim, VRI može zadržati svoju neovisnost time što će revizori imati ulogu samo promatrača, ali ne i sudjelovati u procesu donošenja odluka.

ISSAI 12. Vrijednosti i koristi VRI – pokretanje promjena u životima građana	NAČELO 10: Primjena etičkog kodeksa VRI 1. VRI treba primjenjivati etički kodeks koji je u skladu sa njenim mandatom i odgovarajući za okolnosti u kojima VRI posluje, npr. Etički kodeks INTOSAI-ja. 2. VRI treba primjenjivati visoke standarde integriteta i etike, npr. one koji su navedeni u kodeksu ponašanja. 3. VRI treba uspostaviti odgovarajuće politike i procese kako bi se osigurala svijest o i pridržavanje zahtjeva iz kodeksa ponašanja VRI. 4. VRI treba objaviti svoje temeljne vrijednosti i opredijeljenost za poštovanje profesionalnih etičkih zahtjeva. 5. VRI treba primjenjivati svoje temeljne vrijednosti i opredijeljenost za poštovanje profesionalnih etičkih načela u svim aspektima svog rada, kako bi predstavljala primjer ostalima. NAČELO 11: Nastojanje ka postizanju visoke razine usluga i kvalitete 1. VRI treba uspostaviti politike i procedure koje za cilj imaju podizanje interne kulture koja kvalitetu prepoznaje kao ključni faktor u izvršavanju svih aspekata rada VRI. 2. Politikama i procedurama VRI potrebno je od osoblja i svih ostalih strana koje obavljaju posao u ime VRI zahtijevati pridržavanje primjenljivih etičkih načela. 3. Politikama i procedurama VRI potrebno je propisati to da će VRI obavljati samo onaj posao za koji je kompetentna.
ISSAI 20. Načela transparentnosti i odgovornosti	Načelo 4: VRI primjenjuje visoke standarde integriteta i etike za uposlene na svim razinama. • VRI ima etička pravila ili kodekse, politike i prakse koje su usklađene sa ISSAI 30, Etički kodeks, danim u okviru Međunarodnih standarda vrhovnih revizijskih institucija. • VRI sprečava interne sukobe interesa i korupciju i osigurava transparentnost i zakonitost svojih poslova. • VRI aktivno promovira etičko ponašanje u čitavoj organizaciji. • Etički zahtjevi i obveze revizora, sudaca (u sudbenom modelu), državnih službenika i drugih osoba dostupni su javnosti. Načelo 5: VRI osigurava pridržavanje ovih načela odgovornosti i transparentnosti i prilikom angažiranja usluga eksternih strana. • VRI osigurava da ugovori za angažiranje eksternih strana ne ugrožavaju navedena načela odgovornosti i transparentnosti. Angažiranje eksternih strana, bilo da se radi o privatnim ili javnim subjektima, za obavljanje stručnih usluga i revizijskih aktivnosti spada u odgovornost VRI i na njih se primjenjuju etička načela (posebno sukob interesa) i politike za osiguravanje integriteta i neovisnosti.

ISSAI 21. Načela transparentnosti i odgovornosti – načela i dobre prakse	Dobre prakse • VRI usvaja set vrijednosti i etički kodeks, kao i profesionalno ponašanje koje usmjerava njen rad. • VRI je posvećena načelima ekonomičnosti, transparentnosti i najvišim etičkim standardima u financijskom upravljanju. Jedna VRI objavljuje na svojoj internetskoj stranici putne troškove i troškove reprezentacije rukovoditelja VRI i višeg menadžmenta. • Kod dvije VRI, revizor na početku svake revizije potpisuje izjavu o nepostojanju potencijalnog sukoba interesa koji viši menadžment može procijeniti i ukloniti. • Nekoliko VRI je na sličan način usvojilo pravila etike za svoje suce i formiralo etički odbor. • Neke VRI imaju obvezu da izuzmu svoje članove iz aktivnosti u kojima imaju osobne veze. • Jedna VRI je u svom izvješću o reviziji objavila situaciju u kojoj je postojao sukob interesa i korake koje je VRI poduzela kako bi osigurala da viši revizor bude isključen i da nema pristup dokumentima ili aktivnostima povezanim s revizijom. • U nekim slučajevima, etičke obveze uključuju davanje zakletve od strane suca i registriranje izjava o nasljedstvu.
ISSAI 40. Kontrola kvalitete za VRI	4 Šta predstavlja sustav kontrole kvalitete? ISSAI 40 koristi elemente okvira kontrole kvalitete navedene u ISQC-1. ISSAI 40 uzima u obzir i pitanja koja su od posebne važnosti za reviziju javnog sektora i koja imaju utjecaja na sustav kontrole kvalitete određene VRI. ISQC-1 navodi kako su elementi sustava kontrole kvalitete sljedeći: (a) Odgovornosti rukovodstva za kvalitetu na razini poduzeća; (b) Relevantni etički zahtjevi; (c) Prihvatanje i zadržavanje odnosa s klijentima i posebnih angažmana; (d) Ljudski resursi; (e) Vršanje angažmana; i (f) Monitoring. (b) Element 2: Relevantni etički zahtjevi Ključno načelo prilagođeno za VRI: VRI je dužna uspostaviti politike i procedure namijenjene osiguranju razumnog uvjerenja da se VRI, uključujući svo njezino osoblje i sve strane koje u ime VRI vrše poslove temeljem ugovora, pridržava relevantnih etičkih zahtjeva. Smjernice za primjenu za VRI Ø VRI trebaju naglašavati važnost ispunjavanja relevantnih etičkih zahtjeva u izvršavanju svojih radnih aktivnosti. Ø Cjelokupno osoblje VRI, kao i sve strane koje u ime VRI vrše neke aktivnosti ili usluge, trebaju se ponašati u skladu s odgovarajućim etičkim zahtjevima. Ø Rukovoditelj VRI i osoblje više razine u VRI trebaju predstavljati primjer odgovarajućeg etičkog ponašanja. Ø Relevantnim etičkim zahtjevima treba obuhvatiti sve zahtjeve propisane zakonskim i regulativnim okvirom koji uređuje aktivnosti VRI.

	Ø Etički zahtjevi VRI mogu uključivati ili se temeljiti na etičkom kodeksu INTOSAI-ja (ISSAI 30) i etičkim zahtjevima IFAC-a, a u ovisnosti o mandatu i okolnostima u kojima VRI djeluje i o okolnostima u kojima radi njezino profesionalno osoblje. Ø VRI trebaju uspostaviti politike i procedure kojima se jačaju temeljna načela profesionalne etike propisana u ISSAI 30 i to: - integritet; - neovisnost, objektivnost i nepristranost; - profesionalna tajnost podataka i - stručnost. Ø VRI trebaju osigurati da sve strane koje temeljem ugovora vrše usluge u ime VRI potpišu odgovarajući ugovor o povjerljivosti podataka. Ø VRI trebaju sagledati mogućnost korištenja pisanih izjava osoblja kao potvrdu njihovog ispunjavanja etičkih zahtjeva VRI. Ø VRI trebaju uspostaviti politike i procedure na temelju kojih se rukovoditelj VRI pravodobno izvješćuje o kršenjima etičkih zahtjeva i rukovoditelju omogućava poduzimanje odgovarajućih mjera u cilju rješavanja pitanja ovakve naravi. Ø VRI trebaju uspostaviti politike i procedure za održavanje neovisnosti rukovoditelja VRI, svog osoblja i ostalih strana koje u ime VRI vrše usluge. (Za više informacija o neovisnosti VRI, pogledati ISSAI 10 - Meksička deklaracija o neovisnosti VRI i ISSAI 11 - Smjernice i dobre prakse vezane za neovisnost VRI). Ø VRI trebaju uspostaviti politike i procedure kojima se naglašava važnost rotiranja ključnog revizorskog osoblja kako bi se smanjio rizik njihovog razvijanja bliskosti s organizacijom koja se revidira. VRI može sagledati i druge mjere koje za cilj imaju smanjenje ovakvog rizika. (d) Element 4: Ljudski resursi Ključno načelo prilagođeno za VRI: VRI je dužna uspostaviti politike i procedure namijenjene osiguranju razumnog uvjerenja da VRI raspolaže s dostatno resursa (osoblja unutar VRI i, ukoliko je to slučaj, eksternog osoblja koje se angažira temeljem ugovora) sa stručnošću, sposobnošću u spremnošću poštovanja etičkih načela. Smjernice za primjenu za VRI Ø VRI trebaju osigurati da se politikama i procedurama kojima se uređuje pitanje ljudskih resursa stavlja odgovarajući naglasak na kvalitetu i opredjeljenje VRI za poštovanje etičkih načela. Ø VRI trebaju osigurati da kvaliteta i etička načela VRI budu ključni faktori ocjene rada osoblja, kako osoblja VRI, tako i eksternog. (f) Element 6: Monitoring VRI treba razmotriti da li postoje zakonski ili drugi zahtjevi za javno objavljivanje izvješća o izvršenom monitoringu ili za odgovaranje na pritužbe ili tvrdnje javnosti koje se tiču kvalitete rada koji VRI vrši (u skladu sa ISSAI 30).
--	--

Temeljna načela revizije	
ISSAI	Relevantni zahtjev
ISSAI 100. Temeljna načela revizije javnog sektora	Revizija javnog sektora i njeni ciljevi 17. ... Revizija javnog sektora pomaže u stvaranju odgovarajućih uvjeta i jačanju očekivanja da će tijela javnog sektora i javni službenici svoje funkcije obavljati efektivno, efikasno, etički i u skladu s primjenjivim zakonima i propisima. Organizacijski zahtjevi 35. VRI trebaju uspostaviti i održavati odgovarajuće procedure koji se odnose na etička pitanja i kontrolu kvalitete Svaka bi VRI trebala uspostaviti i održavati procedure koje se odnose na etička pitanja i kontrolu kvalitete na organizacijskoj razini koje će osigurati razumno uvjerenje da se VRI i njeno osoblje pridržavaju profesionalnih standarda i primjenjivih etičkih, zakonskih i regulativnih zahtjeva. ISSAI 30 – Etički kodeks i ISSAI 40 – Kontrola kvalitete za VRI sadrže relevantne smjernice u tom smislu. Postojanje ovih procedura na razini VRI predstavlja preduvjet za primjenu ili izradu državnih standarda na temelju Temeljnih načela revizije. Opća načela Etika i neovisnost 36. Revizori se trebaju pridržavati relevantnih etičkih zahtjeva i biti neovisni Etička bi načela trebala biti ugrađena u profesionalno postupanje i ponašanje revizora. VRI trebaju imati politike koje se bave etičkim zahtjevima i ističu potrebu pridržavanja istih od strane svakog revizora. Revizori trebaju zadržati neovisnost kako bi njihova izvješća bila nepristrana i kako bi ih takvima smatrali i korisnici kojima su namijenjeni. Revizori smjernice koje se odnose na neovisnost mogu pronaći u ISSAI 10 – Meksičkoj deklaraciji o neovisnosti VRI. Smjernice o osnovnim etičkim načelima integriteta, objektivnosti, profesionalne kompetentnosti i dužne pozornosti, povjerljivosti i profesionalnog postupanja definirane su u ISSAI 30 – Etičkom kodeksu.

ISSAI 200. Temeljna načela financijske revizije	Cilj financijske revizije 16. Svrha revizije financijskih izvješća je unaprijediti stupanj povjerenja predviđenih korisnika u financijska izvješća, što se postiže iskazivanjem mišljenja revizora na to jesu li financijska izvješća u svim bitnim pitanjima, izrađena u skladu sa primjenjivim okvirom financijskog izvješćivanja, ili – u slučaju kada se financijska izvješća prikazuju unutar okvira financijskog izvješćivanja koji podrazumijeva fer prikazivanje – jesu li financijska izvješća prikazana na fer način, po svim materijalnim pitanjima, ili daju li istinit i fer prikaz, u skladu s danim okvirom. Zakoni ili propisi koji su obvezujući za revizijske institucije u javnom sektoru mogu dati i drugačije formulacije ovakvog mišljenja. Revizija provedena u skladu sa standardima koji se zasnivaju na INTOSAI-jevim Temeljnim načelima financijske revizije i odgovarajućim etičkim zahtjevima revizoru omogućavaju izražavanje takvoga mišljenja. Preduvjeti za provedbu financijskih revizija Etička pitanja i neovisnost 40. Revizor se, pri provedbi revizija financijskih izvješća treba pridržavati odgovarajućih etičkih zahtjeva, uključujući i one koji se odnose na neovisnost. 41. Revizori koji provode revizije u skladu s ISSAI-jima podliježu odredbama ISSAI 30 – Etičkog kodeksa, primijenjenog u domaćem kontekstu. Od revizora u VRI koje su usvojile ISSAI četvrte razine kao vlastite mjerodavne standarde zahtijeva se ili da rade u skladu s Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe koje je izdao Odbor za etičke standarde namijenjene računovođama (IESBA) (tzv. IESBA Kodeks), kojim se definiraju temeljna etička načela namijenjena profesionalnim računovođama ili da usvoje domaće preduvjete koji su barem jednako tako zahtjevniji; od važnosti u tom smislu može biti INTOSAI-jev Etički kodeks, primijenjen u domaćem kontekstu. VRI stoga moraju usvojiti etičke zahtjeve ISSAI 30 ili IESBA Kodeksa u svom okruženju, kako bi bili u stanju u svojim izvješćima navoditi kako je revizija provedena u skladu s ISSAI-jima ili ISA-ima. 45. Revizori javnog sektora angažirani na revizijama financijskih izvješća u skladu sa standardima na temelju ili u skladu s načelima ISSAI 200 podliježu zahtjevima kontrole kvalitete na razini angažmana. Pri izradi standarda na temelju ISSAI 200, VRI bi trebale razmotriti formuliranje zahtjeva koji se odnose na: • potrebu da rukovoditelj revizije preuzme odgovornost za ukupnu kvalitetu u svakom revizijskom angažmanu; • potrebu da rukovoditelj revizije osigura da se članovi tima pridržavaju odgovarajućih etičkih zahtjeva. 55. Pojam profesionalne prosudbe revizor primjenjuje u svim stadijima procesa revizije. On obuhvaća primjenu odgovarajuće obuke, znanja i iskustva u kontekstu koji osiguravaju revizijski, računovodstveni i etički standardi, pri donošenju informiranih odluka
---	--

	o pravcima djelovanja koji odgovaraju okolnostima konkretnog revizijskog angažmana. 69. Revizori u javnom sektoru su često revizori ovlašteni za reviziju cijele ili glavnih dijelova vlasti i njene uprave. U takvoj situaciji, revizori mogu imati pristupa informacijama koje potiču od drugih revidiranih tijela i revizija koje su u tom smislu obavili, što može biti od važnosti za upravljačke strukture. Takvi primjeri mogu biti materijalne greške u transakcijama kod revidiranog tijela koje imaju učinak i na druga revidirana tijela ili pak osmišljene strukture unutarnjih kontrola koje su unaprijedile efikasnost u drugim revidiranim tijelima. Prenošnje ovakve vrste informacije upravljačkim strukturama, kada to okolnosti dopuštaju, može dodati vrijednost samoj reviziji. Zakoni, propisi ili etičke odredbe pak mogu zabranjivati prenošenje ovakve vrste informacija. 87. Kako bi se dobio uvid u kontrolno okruženje, može biti značajno razmotriti komunikaciju revidiranog tijela te ostvarivanje etičkih vrijednosti i integriteta, posvećenosti tijela pitanju kompetentnosti; sudjelovanje upravljačkih struktura, filozofiju rukovodstva te stil rada, organizacijsku strukturu, postojanje i stupanj aktivnosti unutarnje revizije, dodjelu ovlasti i odgovornosti te politike i prakse koje se odnose na ljudske resurse.
ISSAI 300. Temeljna načela revizije učinka	Primjenjivost ISSAI-ja 300 13. Temeljna načela revizije učinka VRI-jima pružaju podlogu za usvajanje ili razvoj standarda. Izrađeni su uz vođenje računa o institucionalnoj pozadini VRI-ja, uključujući njihovu neovisnost, ustavni djelokrug i etičke obveze te zahtjeve iz Preduvjeta za rad VRI-ja (ISSAI 10-99). Opća načela 24. Opća načela navedena u nastavku sadrže smjernice vezane uz one aspekte revizije učinka koji su bitni u svim fazama revizijskog procesa. • Određena područja na koja se primjenjuju ova načela nisu obuhvaćena ISSAI-jem 100. Radi se o odabiru revizijskih tema, utvrđivanju revizijskih ciljeva i određivanju revizijskog pristupa i kriterija. • Na ostalim područjima, kao što su revizijski rizik, komunikacija, profesionalna prosudba, kontrola kvalitete, materijalnost i dokumentacija, opća načela počivaju na načelima iz ISSAI-ja 100 te objašnjavaju na koji se način isti konkretno primjenjuju u slučaju revizije učinka. • Konačno, određenim područjima, kao što su etičnost i neovisnost, trenutno se bave ISSAI 100 te ISSAI-ji na drugoj razini.

ISSAI 400. Temeljna načela revizije usklađenosti	Poznavanje unutarnjih kontrola i kontrolnog okruženja 53. Revizori bi se trebali upoznati s kontrolnim okruženjem i bitnim unutarnjih kontrolama te razmotriti je li izgledno da će se istima osigurati usklađenost. Poznavanje subjekta i/ili predmeta revizije bitnog za određivanje njenog opsega ovisi o revizorovom poznavanju kontrolnog okruženja. Kontrolno se okruženje svodi na kulturu poštenog i etičkog ponašanja koja služi kao temelj za sustav unutarnjih kontrola kojim se osigurava usklađenost s mjerodavnim propisima. Kod revizije usklađenosti, od posebne je važnosti kontrolno okruženje u kojem se naglasak stavlja na postizanje usklađenosti.
---	--

Privitak 2.

Primjeri sukoba interesa (Aneks 5 TFAE smjernica „Kako implementirati ISSAI 30“)

• Dodijeljen mi je zadatak da revidiram infrastrukturni projekt u javnom poduzeću. Projekt je implementirala kompanija u kojoj sam radio prije 12 godina. Ravnatelj kompanije više nije osoba koja je tu dužnost obnašala kada sam bio uposlenik ove kompanije, ali neke moje bivše kolege su sada dioničari u toj kompaniji. Zamolio sam svog nadređenog da za ovu reviziju imenuje drugog revizora, s obzirom na to da se moj kredibilitet i rezultati moje revizije mogu dovesti u pitanje.
• Ujak mog muža vlasnik je farme koja je primatelj državnih poticaja. Jedan od mojih revizijskih zadataka je, između ostalih, i revizija ove farme. Iako nikada nisam sreća ovog rođaka svog muža, predviđela sam da bi moglo doći do potencijalnog porodičnog sukoba jer bih bila u obvezi prijaviti potencijalne nepravilnosti u korištenju sredstava poticaja. Zatražila sam od svog nadređenog da me izuzme iz ove revizije.
• Aktivni sam član političke stranke koja je pobijedila na zadnjim izborima. Dodijeljena mi je revizija ministarstva čiji je novoimenovani ministar moj kolega iz stranke. Nisam želio da se pomisli da bi se moj revizorski rad u ovoj reviziji mogao dovesti u pitanje uslijed mojih političkih uvjerenja. Odmah sam o ovome obavijestio svog nadređenog i zamolio za izuzeće iz ove revizije.
• Dodijeljena mi je revizija državne agencije u kojoj sam bio uposlen neposredno prije mog uposlenja u VRI. Zamolio sam nadređenog da imenuje drugog revizora.
• Nakon što sam izabran u općinsko vijeće, načelnik me je pozvao da vodim program koji dobiva javna sredstva iz državnog proračuna. Odbio sam to uraditi.
• Trenutno radim u odjelu koji je nadležan za reviziju međunarodne razvojne pomoći. Pozvana sam da budem članom upravnog odbora NVO koja prima značajna sredstva ove pomoći. Odbila sam ovaj poziv.
• Imenovana sam za člana tima koji treba izvršiti reviziju državne agencije u kojoj moj brat radi kao administrativni službenik. S njim sam provjerila i zaključila da on neće imati nikakvu ulogu u reviziji. O ovome sam obavijestila svog nadređenog i krenula s revizijom. Izbjegavam pričati o ovoj reviziji sa svojim bratom.
• Imenovan sam za člana tima koji treba izvršiti reviziju državne agencije u kojoj moja sestra obnaša funkciju u upravnom odboru. Obavijestio sam nadređenog i zatražio da me izuzme iz ove revizije.
• Imenovan sam za člana tima koji treba izvršiti reviziju državne agencije u kojoj moj blizak prijatelj obnaša funkciju šefa odjela. Obavijestio sam nadređenog. Zaključili smo kako revizija neće obuhvaćati rad odjela koji vodi moj prijatelj. Nastavljam s revizijom, ali sam dužan pratiti ukoliko moj prijatelj u nekom trenutku dobije ulogu u reviziji. Izbjegavam pričati o ovoj reviziji sa svojim prijateljem.
• Imenovan sam za člana tima koji treba izvršiti reviziju putnih troškova članova parlamenta. Prije dvije godine, prije nego ću se uposliti u VRI, bio sam odgovoran za odobravanje putnih troškova u parlamentu. Obavijestio sam nadređenog i zatražio da me izuzme iz ove revizije.
• Imenovan sam za člana tima koji treba izvršiti reviziju implementacije programa za zaštitu okoliša. Prije nego ću se uposliti u VRI, radio sam kao službenik u financijama u regionalnom odjelu Ministarstva okoliša. Obavijestio sam nadređenog. Zaključili smo kako revizija neće obuhvaćati rad odjela u kojem sam radio. Nastavljam s revizijom.
• Revidiram privatnu kompaniju koja prima sredstva državne pomoći. Ravnatelj mi je ponudio poziciju koja mi je interesantna. Obavještavam svog nadređenog. Zaključujemo da, s obzirom na to da su nalazi moje revizije već kompletirani i iskomunicirani i da više neću biti uključen u daljnje izvješćivanje, nema opasnosti da bi ova poslovna ponuda mogla utjecati na moj revizijski rad. Prihvaćam poziciju.
• Revidiram implementaciju programa financiranog javnim sredstvima od strane jedne velike općine. Tijekom završnog sastanka s nadležnim, ravnatelj programa mi je ponudio dobro plaćenu savjetničku poziciju u općini. Obavještavam svog nadređenog. Zaključujemo kako postoji namjera vršenja pritiska i utjecaja na moj rad. Odbijam ponudu.

Privitak 3.

Obrazac izjava o neovisnosti za obavljanje financijske revizije i revizije učinka

Izjava o neovisnosti za obavljanje revizije za 20xx. godinu Klijent: _____ Prijetnje (rizici) vezani za osobni interes 1. Ima li revizor financijskog interesa u instituciji koju revidira u smislu postojanja bilo kakvih poslovnih odnosa s revidiranom institucijom? DA/NE Prijetnje (rizici) vezani za revizorovo zastupanje klijenta u bilo kojim okolnostima 2. Je li revizor po bilo kom poslu zastupao klijenta (npr. sudbenim postupcima, vještačenju i slično)? DA/NE Prijetnje (rizici) vezani za rodbinske odnose 3. Je li netko od članova revizorove uže porodice uposlen u instituciji koju revizor revidira, na položaju od razine šefa odjela pa naviše? DA/NE Prijetnje (rizici) vezani za zastrašivanje 4. Je li revizor bio predmet zastrašivanja ili bilo čega drugog što bi moglo učiniti da se osjeća neugodno? DA/NE Prijetnje (rizici) vezani za poslovanje 5. Je li revizor ili član njegove uže porodice uključen ili obavlja bilo koje vrste poslovnih transakcija s klijentom koje mogu utjecati na neovisnost revizorskog tima? DA/NE Ostali rizici (prijetnje) 6. Postoje li još neke prijetnje (rizici) vezane za neovisnost? _____ _____ Ukoliko je odgovor na bilo koje od ovih pitanja pozitivan, opišite okolnosti. _____ _____ Potvrđujem kako ću, ako se za vrijeme tijeka revizije pojavi bilo kakav osobni, vanjski ili organizacijski sukob interesa koji može utjecati na moj neovisan rad i nepristrano izjašnjavanje o nalazima, odmah obavijestiti rukovoditelja revizije (menadžment revizije). Potpis revizora: Zaključak:
--

Izjava o neovisnosti za obavljanje revizije učinka

Revizija učinka _____

Prijetnje (rizici) vezani za osobni interes

7. Ima li revizor financijskog interesa u instituciji koju revidira u smislu postojanja bilo kakvih poslovnih odnosa s revidiranom institucijom? DA/NE

Prijetnje (rizici) vezani za revizorovo zastupanje klijenta u bilo kojim okolnostima

8. Je li revizor po bilo kom poslu zastupao klijenta (npr. sudbenim postupcima, vještačenju i slično)? DA/NE

Prijetnje (rizici) vezani za rodbinske odnose

9. Je li netko od članova revizorove uže porodice uposlen u instituciji koju revizor revidira, na položaju od razine šefa odjela pa naviše? DA/NE

Prijetnje (rizici) vezani za zastrašivanje

10. Je li revizor bio predmet zastrašivanja ili bilo čega drugog što bi moglo učiniti da se osjeća neugodno? DA/NE

Prijetnje (rizici) vezani za poslovanje

11. Je li revizor ili član njegove uže porodice uključen ili obavlja bilo koje vrste poslovnih transakcija s klijentom koje mogu utjecati na neovisnost revizorskog tima? DA/NE

Ostali rizici (prijetnje)

12. Postoje li još neke prijetnje (rizici) vezane za neovisnost u radu revizora, identifikaciju kriterija, mjerenje u odnosu na njih i formulaciju uravnoteženog revizorskog izvješća?

Ukoliko je odgovor na bilo koje od ovih pitanja pozitivan, opišite okolnosti.

Potvrđujem kako ću, ako se za vrijeme tijeka revizije pojavi bilo kakav osobni, vanjski ili organizacijski sukob interesa koji može utjecati na moj neovisan rad i nepristrano izjašnjavanje o nalazima, odmah obavijestiti rukovoditelja revizije (menadžment revizije).

Potpis revizora:

Zaključak:

Privitak 4.

Obrazac izjave o prihvatanju obveza iz Etičkog kodeksa

IZJAVA

**O PRIHVAĆANJU ETIČKOG KODEKSA
UREDA ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE**

kojom ja,

.....
(ime i prezime)

.....
(pozicija u Uredu za reviziju institucija Bosne i Hercegovine)

potvrđujem kako sam u cijelosti upoznat/a sa sadržajem *Etičkog kodeksa Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine*, i kako prihvaćam obvezu da tijekom vršenja svojih dužnosti poštujem opća i načela etike sadržana u ISSAI 30 – *Etičkom kodeksu INTOSAI* i *Etičkom kodeksu Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine*, te da ću svoje poslove, prava i obveze shvaćati kako je to definirano *Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine*¹.

.....
(Mjesto i datum)

.....
(vlastoručni potpis uposlenika)

¹ Članak 29. stavak (3) Zakona o reviziji institucija Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 12/06): „Ured za reviziju dužan je uspostaviti Etički kodeks za uposlene, na temelju međunarodno priznatih INTOSAI revizijskih standarda koje uposleni moraju primjenjivati. Uposleni su dužni pročitati Etički kodeks, položiti zakletvu i svojim potpisom prihvatiti obveze koje proistječu iz Etičkog kodeksa, što je i preduvjet za uposlenje.“